

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring och temporär ändring av lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården ändras så att från kommunernas statsandel för driftskostnaderna för social- och hälsovården för 1994 avdras 3 742 milj. mk på riksnivå. Av avdraget från statsandelen föreslås 40 % basera sig på antalet kommuninvånare och 60 % på antalet skattören i kommunerna. Avsikten är att avdraget skall vara temporärt och endast gälla år 1994.

Det föreslås vidare att utbetalningen av de slutrater av statsandelarna för driftskostnaderna, som med anledning av kommunernas och samkommunernas verksamhet 1992 eller tidi-

gare förfaller till betalning 1994, skall uppskjutas till 1998.

I anslutning till revideringen av systemet för uppföljning och statistik inom social- och hälsovården föreslås att social- och hälsovårdsministeriet inte längre skall fastställa formuläret för den del i kommunalberättelsen som gäller social- och hälsovården.

Propositionen ansluter sig till budgetpropositionen för 1994 och avses bli behandlad i samband med den.

Avsikten är att lagen skall träda i kraft vid ingången av 1994.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Statsandelar för driftskostnaderna

1.1. Nuläge

Enligt lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (733/92, statsandelslagen) betalas kommunerna statsandel för driftskostnaderna för social- och hälsovården enligt kalkylerade grunder. På statsandelens belopp inverkar främst kommunens invånarantal, åldersstrukturen, befolkningens sjukfrekvens och bärkraftsklassen.

Det totala statsandelsbeloppet på riksnivå är baserat på antagandet att kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna bibehålls på den nivå den var när lagen trädde i kraft. De årliga förändringarna i kostnaderna för den kommunala verksamheten beaktas till den del

de beror på lagstiftningen eller på andra statliga åtgärder samt förändringar i kostnadsnivån. Förändringar i kostnaderna för verksamheten på grund av kommunernas egna åtgärder eller förändrade förhållanden blir beaktade i den utredning som skall göras vart fjärde år och på basis av vilken kostnadsfördelningen återförs till den nivå som rådde innan lagen trädde i kraft.

1.2. Föreslagna ändringar

För att besparingar skall åstadkommas i den offentliga ekonomin och för en balansering av finansieringsförhållandena mellan staten och kommunerna föreslås att från statsandelarna för 1994 avdras sammanlagt 5 272 milj. mk. Som ett led i den totala minskningen av

statsandelarna föreslås att från statsandelen för driftskostnaderna för social- och hälsovården avdras sammanlagt 3 742 milj. mk. Besparingarna baserar sig på den sparförpliktelse som gäller serviceavgifterna, på den minskning av utgifterna som de av statsrådet för åren 1994 och 1995 givna utgifts- och personalramarna förutsätter, på beaktandet av ökningen av skatteintäkterna till följd av regeringens proposition med förslag till lagar som gäller en reform av familjestödet (RP 75/1993 rd), på det återkrav av statsandelen som motsvarar frysnings- och indexförhöjningarna och på kommunernas minskade finansieringsandel i utgifterna för folkpensionens tilläggsdel till följd av kommunernas minskade antal skattören.

Enligt förslaget skall minskningen av statsandelen göras så att 40 % av minskningen, dvs. 1 497 milj. mk, fastställs enligt invånarantalet och 60 %, dvs. 2 245 milj. mk, på grundval av antalet skattören.

Enligt det ovan anförda skulle minskningen enligt förslaget vara 298 mk per invånare. Den exakta storleken av minskningen per skattöre kan inte räknas ut vid överlåtandet av denna proposition, eftersom antalet skattören för 1992 fastställs den 1 november. På grundval av antalet skattören 1991 skulle minskningen per skattöre vara 0,77 penni.

Enligt förslaget skall minskningen av statsandelen göras genom att en ny 45 a § temporärt fogas till statsandelslagen.

2. Slutraterna enligt det tidigare statsandelssystemet

2.1. Nuläge

Enligt 46 § 1 mom. statsandelslagen skall slutraterna av statsandelen för driftskostnader som har uppkommit före lagens ikraftträdande betalas kommunerna och samkommunerna årligen i jämnstora rater under åren 1993—1997. Sådana periodiserbara slutrater är de slutrater av statsandelar som skall betalas för kostnaderna för den verksamhet som avses i den tidigare lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (677/82), som gällde till utgången av 1992. Utbetalningen av slutraterna baserar sig på att de förskott på statsandelar som kommunerna och samkommunerna

fått har varit mindre än de verkliga kostnaderna.

2.2. Föreslagna ändringar

I anslutning till budgetpropositionen för 1994 föreslås att utbetalningen av de slutrater av statsandelar som skall betalas för kostnaderna för den verksamhet som avses i den tidigare statsandelslagen och som förfaller till betalning 1994 skall uppskjutas till 1998.

3. Fastställande av formulär och stadganden om ändringsökande

3.1. Nuläge

Social- och hälsovårdsministeriet fastställer enligt 38 § statsandelslagen årligen formuläret för den del i kommunalberättelsen som gäller social- och hälsovården eller en sådan särskild berättelse om social- och hälsovården som fogas till kommunalberättelsen. Dessutom fastställer ministeriet formulären för en projektplan och den statsandelsutredning som görs över anläggningsprojekt. Med blanketter som utarbetats enligt formulären har uppföljnings- och statistiska uppgifter om den kommunala social- och hälsovården samlats in. Dessutom förutsätter fastställandet av anläggningsprojekten och utbetalningen av statsandelen att uppgifter om kommunernas och samkommunernas planerade och genomförda projekt har levererats i en bestämd form.

Enligt regeringens proposition om en revidering av planerings- och statsandelssystemet för social- och hälsovården (RP 216/1991 rd) skulle social- och hälsovårdsministeriet i vissa fall ha kunnat återkräva statsandelar av kommunerna till staten och enligt propositionen skulle det också ha varit möjligt att söka ändring i beslutet hos högsta förvaltningsdomstolen genom besvär.

I samband med riksdagens behandling av regeringens proposition slopades möjligheten att återkräva statsandelar till staten. I detta sammanhang ströks inte hänvisningen till stadgandet om återkrav i 34 §, som gäller ändringsökande. I lagens 34 § finns således en felaktig hänvisning till 35 § 3 mom.

3.2. Föreslagna ändringar

Systemet för uppföljning och statistik inom

social- och hälsovården reformeras från ingången av 1994. Uppföljningen baserar sig därvid i huvudsak på de statistiker som statistikcentralen och forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården samlat in. Systemet med uppgifter om social- och hälsovården i vissa berättelser blir onödigt efter reformen och man avstår från att samla in uppgifterna.

När systemet med uppgifter om social- och hälsovården i berättelser slopas har social- och hälsovårdsministeriet inte längre något behov av att fastställa formuläret för den del i kommunalberättelsen som gäller social- och hälsovården eller för den särskilda berättelsen. Därför föreslås att stadgandet om fastställande av formulären ändras så att ministeriets fastställelse endast skall gälla formuläret för en projektplan och den statsandelsutredning som görs över anläggningsprojekt. Samtidigt föreslås att det i administrativt hänseende tunga remissförfarandet i anslutning till fastställande av formulären skall slopas i lagen.

För att den felaktiga hänvisningen i 34 § 1 mom. i lagen skall bli korrigerad föreslås att hänvisningen till 35 § 3 mom. slopas i lagrummet.

4. Propositionens verkningar

Avsikten är att det totala statsandelsbeloppet för driftskostnaderna för social- och hälsovården skall sänkas med 3 742 milj. mk, varigenom statsandelen minskar från det belopp av 21 259 milj. mk som det skulle uppgå till enligt gällande lagstiftning till 17 517 milj. mk, dvs. med 17,6 %.

Kommunvis skulle minskningen av statsandelen vara 298 mk per invånare och 0,77 penni per skattöre uträknad på basis av antalet skattören 1991.

Per bärkraftsklass uträknad blir minskningen av statsandelen för social- och hälsovården följande:

Bärkrafts- klass 1993	mk/invånare	p/öre ¹⁾	% av statsandelen för social- och hälsovården
1	608	1,5	12,1
2	634	1,5	13,0
3	654	1,4	13,8

4	689	1,4	15,0
5	729	1,3	16,2
6	756	1,3	18,2
7	777	1,2	20,4
8	797	1,2	22,4
9	869	1,2	29,1
10	942	1,1	32,4
Hela landet	742	1,3	17,6

¹⁾ Vid uträkningen har använts antalet skattören 1991. Eftersom avsikten är att den slutliga minskningen görs enligt antalet skattören 1992, kan fördelningen av minskningen avvika något från den som anges i tabellen.

En utredning av den totala inverkan av de minskningar av statsandelen som skall göras med anledning av de statsfinansiella sparåtgärderna har presenterats i regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om vissa undantag år 1994 från stadgandena i 8 § lagen om statsandelar till kommunerna (RP 158/1993 rd).

Följden av att utbetalningen av de slurater av statsandelarna som förfaller till betalning 1994 framskjuts till 1998 är att kommunerna och samkommunerna måste vänta fyra år på en inkomst på 75 milj. mk.

5. Beredningen av propositionen

Ärendet har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet.

Minskningen av statsandelen och överföringen av sluraterna har behandlats i delegationen för kommunal ekonomi och kommunalförvaltning i samband med utredningen av de verkningar som statsbudgeten för 1994 har för kommunalhushållningen.

6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Propositionen ansluter sig till regeringens proposition med förslag till lag om vissa undantag år 1994 från stadgandena i 8 § lagen om statsandelar till kommunerna samt regeringens proposition med förslag till lag om vissa arrangemang för finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet 1994 (RP 151/1993 rd).

DETALJMOTIVERING

1. Motivering till lagförslaget

34 §. *Ändringssökande*. Enligt förslaget skall den felaktiga hänvisningen till 35 § 3 mom. i 1 mom. i paragrafen slopas.

38 §. *Fastställande av formulär*. Enligt förslaget slopas i paragrafen fastställandet av formuläret för den del i kommunalberättelsen som gäller social- och hälsovården eller för den särskilda berättelse om social- och hälsovården som skall fogas till kommunalberättelsen. Det föreslås också att nuvarande remissförfarande skall slopas eftersom fastställandet av formulär i fortsättningen endast gäller anläggningsprojekt.

45 a §. *Minskning av statsandelen för driftskostnaderna för 1994*. Enligt förslaget skall till lagen temporärt fogas en ny 45 a § på grundval av vilken statsandelen för kommunernas driftskostnader för 1994 minskas. Avdraget skall enligt förslaget göras från den enligt 12 § uträknade statsandelen för en kommuns driftskostnader.

Det föreslås att minskningen är 298 mk för varje kommuninvånare, och per en kommuns skattöre ett belopp som erhålls genom att 2 245 milj. mk divideras med summan av samtliga

kommuners sammanräknade skattören. Enligt förslaget inverkar en kommuns bärkraftsklass inte på minskningens storlek.

Enligt förslaget används som skattören det antal skattören som beräknas inflyta vid beskattningen för 1992. Som invånarantal används med stöd av 37 § statsandelslagen det invånarantal som fanns vid ingången av 1993.

Enligt förslaget är paragrafen i kraft till utgången av 1994. Den skall tillämpas vid beviljande och utbetalning av statsandelen för 1994.

46 §. *Tillämpning av tidigare stadganden*. Enligt förslaget skall den del av slutraterna för driftskostnaderna som skall betalas kommunerna och samkommunerna 1994 framskjutas så att den betalas 1998.

2. Ikraftträdande

Den föreslagna lagen anstuter sig till statsbudgeten för 1994 och avses bli behandlad i samband med den. Lagen avses träda i kraft den 1 januari 1994.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring och temporär ändring av lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården

I enlighet med riksdagens beslut ändras i lagen den 3 augusti 1992 om planering av och statsandel för social- och hälsovården (733/92) 34 § 1 mom., 38 § och 46 § 1 mom., av dessa lagrum 46 § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 4 december 1992 (1215/92), och fogas temporärt till lagen en ny 45 a § som följer:

34 §
Ändringssökande

Ändring i ett beslut med anledning av rättelseyrkande får sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen enligt lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (154/50).

38 §
Fastställande av formulär

En projektplan och den statsandelsutredning som görs över anläggningsprojekt skall utarbetas enligt formulär som har fastställts för ändamålet. Formulären fastställs av social- och hälsovårdsministeriet.

45 a §

Minskning av statsandelen för driftskostnaderna för 1994

Den statsandel som enligt 12 § uträknats för en kommuns driftskostnader för 1994 minskas

1) med 298 mark för varje invånare i kommunen, samt

2) med ett belopp som erhålls genom att 2 245 miljoner mark divideras med summan av samtliga kommuners sammanräknade antal skattören och genom att resultatet multipliceras med antalet skattören i kommunen.

Det antal skattören som beräknas inflyta till kommunerna genom beskattningen för skatteåret 1992 skall ligga till grund när minskningen beräknas.

46 §

Tillämpning av tidigare stadganden

För kostnader som har uppkommit innan _____

Helsingfors den 24 september 1993

denna lag träder i kraft betalas statsandel enligt de stadganden som gäller vid ikraftträdandet. Slutraterna av statsandelen för driftskostnader som har uppkommit innan denna lag träder i kraft betalas dock årligen i lika stora poster under 1993—1997. Av de på detta sätt periodiserade slutraterna betalas 1994 års rat dock först 1998.

Denna lag träder i kraft den _____ 199 .
Lagens 45 a § gäller till den 31 december 1994 och den tillämpas när statsandelar för driftskostnaderna för 1994 beviljas och utbetalas.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Republikens President

MAUNO KOIVISTO

Social- och hälsovårdsminister *Jorma Huuhtanen*

Lag

om ändring och temporär ändring av lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 3 augusti 1992 om planering av och statsandel för social- och hälsovården (733/92) 34 § 1 mom., 38 § och 46 § 1 mom.,

av dessa lagrum 46 § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 4 december 1992 (1215/92), och fogas temporärt till lagen en ny 45 a § som följer:

Gällande lydelse

34 §

Ändringssökande

Ändring i ett beslut med anledning av rättelseyrkande och i ett sådant beslut om återkrav av statsandel som avses i 35 § 3 mom. får sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen enligt lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (154/50).

38 §

Fastställande av formulär

Den del i kommunalberättelsen som gäller social- och hälsovården eller en sådan särskild berättelse om social- och hälsovården som fogas till kommunalberättelsen samt en projektplan och den statsandelsutredning som görs över anläggningsprojekt skall utarbetas enligt formulär som har fastställts för ändamålet. Formulären fastställs av social- och hälsovårdsministeriet sedan det inhämtat utlåtanden av inrikes-, finans-, jord- och skogsbruks-, handels- och industri- samt miljöministeriet, kommunernas centralorganisationer och respektive kommunala centralorganisationer.

Föreslagen lydelse

34 §

Ändringssökande

Ändring i ett beslut med anledning av rättelseyrkande får sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen enligt lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (154/50).

38 §

Fastställande av formulär

En projektplan och den statsandelsutredning som görs över anläggningsprojekt skall utarbetas enligt formulär som har fastställts för ändamålet. Formulären fastställs av social- och hälsovårdsministeriet.

45 a §

Minskning av statsandelen för driftskostnaderna för 1994

Den statsandel som enligt 12 § uträknats för en kommuns driftskostnader för 1994 minskas

1) med 298 mark för varje invånare i kommunen, samt

2) med ett belopp som erhålls genom att

Gällande lydelse

46 §

Tillämpning av tidigare stadganden

För kostnader som har uppkommit innan denna lag träder i kraft betalas statsandel enligt de stadganden som gäller vid ikraftträdandet. Slutraterna av statsandelen för driftskostnader som har uppkommit innan denna lag träder i kraft betalas dock årligen i lika stora poster under 1993—1997.

Föreslagen lydelse

46 §

Tillämpning av tidigare stadganden

2 245 miljoner mark divideras med summan av samtliga kommuners sammanräknade antal skattören och genom att resultatet multipliceras med antalet skattören i kommunen.

Det antal skattören som beräknas inflyta till kommunerna genom beskattningen för skatteåret 1992 skall ligga till grund när minskningen beräknas.

För kostnader som har uppkommit innan denna lag träder i kraft betalas statsandel enligt de stadganden som gäller vid ikraftträdandet. Slutraterna av statsandelen för driftskostnader som har uppkommit innan denna lag träder i kraft betalas dock årligen i lika stora poster under 1993—1997. Av de på detta sätt periodiserade slutraterna betalas 1994 års rat dock först 1998.

Denna lag träder i kraft den 199 .
Lagens 45 a § gäller till den 31 december 1994 och den tillämpas när statsandelar för driftskostnaderna för 1994 beviljas och utbetalas.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

